

Градба на куќа

Кога се започнува да се копа темел за градење нова куќа, обично, се почнува со работа во понеделник (поретко во четврток). Во темелите се поставува првиот камен, како и ново грне „неукотлено“, т.е. неупотребувано и шишенце со светена вода (вода осветена во црква од свештеник). Кога пак, се започнува да се гради куќата се коле курбан – бело јагне или бела овца. Курбанот го јадат мајсторите, членовите на семејството што ја гради куќата и нивни блиски роднини. Се` што ќе остане од курбанот (кожа, коски и сл.) се закопува во темелот на куќата.

Кога се става покривот, меѓу две греди се оптега јаже, на коешто се ставаат подароците за мајсторите, донесени од членовите на семејството што ја гради куќата, од блиски роднини, соседи, пријатели. Се носат обично кошули, крпи, чорапи и слично, а еден од мајсторите со силен глас ги благословува дарителите, како што тие ги носат подароците.

Матица

Ако некој стопан има работници на нивата – собираат пченка и некој од работниците најде „матица“ (пченка со два или повеќе врвови), се верувало дека тоа е голем касмет и знак дека на стопанот на нивата „ќе му се манатаа фногу царевини“ т.е. ќе има голем берикет. На таков работник стопанот му дава две надници или нешто друго.

Презерце

Црвено марамче со кремиво-бел украс. Се ставало на престелката на невестата. Таа го држела со двете раце и тоа и поминувало преку рацете (през-раце) поради што и се викало презерце. За ова презерце деверот ја држел невестата и ја изведувал од мајчиниот и` дом. Во минатото младите невести оделе на Спасовден на Спасева црква и таму ги оставале презерцата.

Престапуљка

Кога прооди мало дете му се месува „престапуљка“. За машко дете се месува киснат леб, а за девојче се приготвува погача намачкана одозгора со мед (да ја грабнат како питка со мед т.е. да се омажи млада). На дворот врз софра се стават парчиња од лебот односно погачата, книга, пари, чеканче и друго. Деца од околу две до пет години го фаќаат малото дете за раце и се вртат три пати околу софрата, а потоа му велат да си земе нешто од софрата. Ако земе книга, присутните коментираат дека ќе му оди учењето-ќе стане учител, ако земе пари-ќе стане трговец, ако го земе чеканчето-ќе стане мајстор итн. Потоа децата земаат леб односно погача од софрата и со трчање излегуваат во дворот. На ист начин постапуваат и оние што доаѓаат однадвор, со трчање влегуваат да земат погача и со трчање излегуваат; за да се ожени (омажи) малото дете навреме; да не го женат стројници и баби.

„Престапуљката“ се прави секогаш на новина, кога месечината почнува да расте, за да расте и детето.

Гатанки

Сид сидосано, вар варосано, нито дупка, нито полупка. (јајце)

Ни прозорче, ни вратица, п`на кашча сус дечица. (тиква)

Тетин тета шчипеше, муѓи них нешто пискаше. (подница, баница и вршник)

Повиен туту з девет пелени. (кажал/зелка)

Крпен дедо крпен, с егла не боднат. (кажал/зелка)

Увиено дуду в девет пелени. (кажал-зелка)

Тука туту, там туту, ага ле била туту зад вратата. (метла)

Црвен петел под земја пее. (цвекло)

Весо се веси, клечо се клечи, рипна клечо, фана весо. (котел и верига на огнишче)

Дрипава Циганка пред царе излааза. (баница)
Црно маленко, царе повдига. (б'а/болва)
Отука брег, отам брег, в срадата жив човек. (дете и лулка)
Црвенко маненек царот пак измешча. (суница/шумска јагода)
Бесна кучка в гора лае. (балтија/секира)
В малечко грненце, блачко варивце. (лешпник)
Весила се весулка, дошла каракулка, откаснала весулка. (чушки/боранија и жена)
Сива кобила по љувае пасе. (коса)
Д'га Мара без кокале. (кадеш/чад)
Д'га Мара сенка нема. (река)
Сиво биче по тумба пасе. (вашка/ вошка)
Црно мече газо си пече. (котле над огин)

Од книгата „Разлошка Елешница“ од Ѓорѓи Поп-Атанасов, Скопје 2012 г.

Подготви: Марко Китевски